

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

De Divina Psalmodia, Ejusque Causis, Mysteriis, Et Disciplinis, deque variis Ritibus omnium Ecclesiarum in psallendis Divinis Officiis, Tractatus, Historicvs, Symbolicvs, Asceticvs. Sive Psallentis Ecclesiae Harmonia - Opus novum, & curiosum, ac multiplici eruditione illustratum ... Operum ...

Bona, Giovanni

Parisiis, 1678

§. 3. Veterum opiniones de sole. Verus Sol adorandus, qui est Christus.
Quis sit ignis obscurans solem. Curoremus hora prima.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9929

mus, & gloria ejus in te videbitur. Caterum de hoc ritu præter Auctores supracitados agunt (i) Clemens Romanus, Tertullianus, Origenes, Nazianzenus, Epiphanius, Gregorius Nyssenus, Anastasius Nicænus, D. Thomas, & alii recentiores.

§. III.

Veterum opiniones de sole. Verus Sol adorandus, qui est Christus. Quis sit ignis obscurans solem. Cur oremus hora prima.

1. **A**Chilles (a) Tattius in Isagoge ad Arati Phœnomena veterum Physicorum ridiculas de sole opiniones recenset. Docet enim Plato solem ex igne constare: quidam è terræ, ac nubium exhalationibus. Philolaus eundem quicquid habet igneum, ac transparens ex æthereo igne, qui supra ipsum est, exprimere putat, ac per quædam rimarum interstitia splendorem ad nos transmittere. Epicurus pumicis speciem habere censet, atque ex igne per quædam foramina splendorem ejaculari. Anaximander lucem ab eo, qui sit rotæ similis, emitti sentit. Heraclitus scaphæ similem putat. Stoïci sphæræ, alii disco. Quidam pedalem, alii octuplo, alii undevicies terra majorem faciunt. Omitto Porphyrii placitum relatu indignissimum, quod curiosus lector inveniet apud Georgium Pisidem in Cosmurgia. Plures quoque de sole absurdas opiniones referunt (b) Theodoretus, & Plutarchus. Manichæi solem navim esse asseriebant de purissimâ Dei substantia fabricatam, ut refert (c) Augustinus. Narrat (d) Cyrillus Alexandrinus Anaxagoram Philosophum morte ab Atheniensibus damnatum fuisse, quod solis

i Cl. Rom. l. 2. const. apost. Tertull. in apolog. & l. adv. Valentin. Origen. Nyss. lib. de orat. a Achill. Tattius ad Arati Phœn. c. 19. & 20. b Theodoret. lib. 1. & 4. de cur. Græc. affect. Plutarch. de placitis philosoph. lib. 2. cap. 20. c Aug. lib. 20. contra Faustum. d Cyrill. Alex. lib. 6. ad Julianum.

circulum nihil aliud esse diceret, quam lapidem quemdam ignitum. Hic, ut refert (e) Iamblicus, tamen si de sole tam exigua sentiret, interrogatus aliquando cujus rei gratia natus fuisset, ut solem, inquit, contemplerer: Aded externi luminis pulchritudine captus fuerat. Sed quam multipliciter peccarit, cum hoc dixit Anaxagoras, Cælius (f) Lactantius ostendit in divinis institutionibus. E contra verò quidam sanctorum Patrum, quod B. Theodoro (g) Studia narrante didicimus, cum è cella prodiret, tegumentum capiti imponebat, ne aciem in solis jubar intenderet, causamque rogatus respondit: Ecquid est cur temporarium lumen videre velim? Et rectè quidem. Nam, ut ait Magnus (h) Gregorius, sancti viri postquam omnia præsentis vitæ oblectamenta despiciunt, præ illius lucis internæ dulcedine ab hac exteriori luce animum quasi à tenebris avertunt: multumque secum intrinsecus contendunt, ne hujus lucis, quæ fulget extrinsecus, delectatione rapiantur. Hi sunt, qui dicunt cum Propheta (i) Domino, *Diem hominis non desideravi, tu scis.* Hi sunt, qui solam dilexerunt (k) Sapientiam, & proposuerunt pro luce habere illam, quoniam inextinguibile est lumen illius, candor est enim lucis æternæ, speciosior sole, & nihil inquinatum in eam incurrit. Hi sunt, qui verum adorant Solem, quem si quis sequitur, (l) non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Idcirco prima diei hora, statim ac sol materialis exortus est, Solem justitiæ adorantes in spiritu, & veritate gratissimum adolent orationum incensum, ut luce spirituali digni sint illustrari. Solis enim instar Deus exoritur, ait (m) Athanasius, illustrans uniuscujusque animum. Non omnium autem hæc dies est, sed eorum qui peccatis mortui sunt, & vivunt Deo. Væ illis quibus obtene-

e Iamblic. de vita pythag. l. 2. c. 9. f Lactant. l. 3. c. 9. g Theodor. Studia serm. 18. h Gregor. lib. 12. moral. c. 2. i Hierem. 17. 16. k Sap. 7. l. Joann. 8. 12. m Athan. serm. de Sabb. & circumcissione.

bratus est sol in ortu suo, super quos factæ sunt tenebræ palpabiles, & horribiles: (*n*) *nescierunt, neque intellexerunt, in tenebris ambulant*: Et dicent in die iudicii, *Ergo erravimus à via veritatis, & Sol intelligentia non est ortus nobis*. Optimè (*o*) Basilii: Quemadmodum sensibile hoc lumen non omnibus similiter exoritur, sed habentibus oculos, & vigilantibus his item qui nullo interstite impedimento prohibentur, quin frui possint claritate solis primum adventantis: Sic & justitiæ Sol verum lumen, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, non omnibus suum splendorem præbet, sed his qui vivendi formulam nihil ipso indignam exigunt.

II. Satagendum est igitur, ut primitias diei puramenti intentione offeramus Domino, ut qui ad principium diei nos pervenire fecit, sua virtute incolumes ad salutaria cuncta perducatur: ne fortè in nobis prophetica illa comminatio adimpleatur (*p*) *supercecidit ignis, & non viderunt solem*. Ignis iste fumosus lucidissimum solis jubar obscurans, ignis superbiæ est. ut explicat (*q*) Augustinus, ignis concupiscentiæ, ignis iracundiæ. Quantus ignis est? Super quem ceciderit non videbit solem. Quem solem? Non istum, quem tecum vident, & pecora, & muscæ, & boni, & mali: est alius sol, de quo dicturi sunt illi, Sol non est ortus nobis, quia vicit illos concupiscentia carnis. Supercecidit ignis, & non viderunt solem. Hunc ignem vocat (*r*) Bernardus ignem alienum, quem si quis in divino sacrificio offerre præsumpserit, etiamsi patrem habeat Aaron, morietur in iniquitate sua. Porrò ignis alienus ait (*s*) Absalon Abbas, est luxuria, quæ est in cubilibus, & impudiciis: ignis alienus est iracundia, quæ est in dissensionibus, & contumeliis; ignis alie-

m Athan. serm. de Sabb. & circumcissione. *n* Isai. 13. 10. psal. 81. Sap. 5. 6.
o Basil. in psal. 33. *p* psal. 57. *q* Aug. in psal. 57. *r* Bernard. ser. 2. de purific.
s Absalon Abb, ser. 25. qui est 2. de pent.

nus est invidia, quæ est in detractio alienæ virtutis. Ignis alienus inquit (t) Ambrosius, est libido. Ignis alienus est omne incendium injustæ cupiditatis. Ignis alienus omnis ardor avaritiæ. Hic igni nemo mandatur, sed exurit. Sacrificia verò sua alieno incendunt igni, qui Deo serviunt non ex amore, sed pro lucro externo, ut Joannes (u) Rusbrochius scribit rerum divinarum contemplator eximus. De eadem re sic differit (x) Paulinus sanctissimus Nolæ Episcopus. Ignem mihi alienum videtur accendere, quisquis corporeæ, vel secularis alicujus cupiditatis ignem in sacrario sui cordis accendens audet appropinquare altaribus Domini, quæ non recipiunt nisi illius ignis accensionem, de quo ait; Ignem veni mittere in terram. Hic solus ignis igni resistet æterno. Sed dicis mihi. Quomodo possum hunc ignem alienum elongare à meipso, si in peccatis natus sum totus & in peccatis concepit me mater mea? Precare Solem justitiæ, ut oriatur in te, & præoccupet cor tuum in spiritu ardoris. Ipse venit mittere ignem in terram, si hic ignis in altari cordis tui semper ardebit alieno igni locus non erit; à facie enim Domini extinguetur. (y) *Vox Domini intercidentis flammam ignis. Quod si non dixeris*, ait (z) Isaias, *juxta verbum hoc, non erit tibi matutina lux.*

III. Ideò fit Primæ horæ celebratio, ut verbis utar (a) Rabani Mauri, quia in exortu diei oportet ut Solem justitiæ nobis oriri postulemus. Sic incipiente die Evangelici præcepti non surdi auditores (b) primum quærimus regnum Dei, & justitiam ejus, ut & cætera adjiciantur nobis. Sic (c) juxta legem quod primò nascitur Domino consecramus. Sic cum (d) sanctis mulieribus orto jam sole venimus ad monumentum, ut mysticis orationum unguentis ungamus Jesum. Sic cum (e) Rege Liricine interficimus in matutino

t Ambr. annot. 1. in levit. u Rusbroch. de tabern. federis cap. 116. x Paulin. Ep. 29. ad Apulum. y psal. 28. z Isai. 8. 20. a Rab. Maur. de instit. cler. lib. 2. c. 3. b Matth. 6. 33. c Exod. 13. 12. d Marc. 16. 2. e psal. 100.

omnes peccatores terræ : quia, ut ait (f) Hieronymus, orto nobis Sole justitiæ omnes statim cogitationes interficimus, quæ ad peccata nos provocant, & de civitate mentis nostræ disperdimus peccatores. Sic (g) Sapientis admonitionem libenter audimus & efficaciter adimplemus ad ortum lucis adorantes Dominum, ne internæ dulcedinis manna exiguo solis radio calefactum tabescat. Sicut autem ovibus manè ad pascua exeuntibus necessarius est pastor, qui eas à lupis defendat : ita etiam nos, ut docet (h) Amalarius, initio diei ad opera, & mandata Domini surgentes pastoris boni custodia indigemus, qui lupos abigat irruentes, de quibus legimus, & lupo rapit, & dispergit oves. Cæterum (i) hora ista sancta est, qua Dominus noster illusus, consputus, & alapis cæsus Pilato propter nos ligatus astitit, ad omnem contumeliam, & adversitatem patienter sustinendam suo exemplo nos erudiens. Hac item hora post gloriosam resurrectionem in (k) magna piscium captura, qui cum tanti essent non est scissum rete, Ecclesiæ Catholicæ propagationem præfiguravit, & veram carnis resurrectionem in piscis assu comestione evidenter ostendit. Sunt qui scripserint horam Primam celebrari in memoriam Dominicæ Resurrectionis : at omnium rectè sentientium fides est Christum ante solis exortum surrexisse.

§. IV.

De matutinis salutationibus. Prima quando fuerit instituta, & qua hora persolvi debeat.

I. **M**agnus (a) Leo, quem (b) Abbas Spanhemensis Ecclesiasticæ dictionis Tullium appel-

f Hieron. lib. 2. in Isaiam. g Sap. 16. 28. h Amalar. lib. 4. de div. offic. cap. 2. i Joan. 10. 12. Matth. 27. 1. k Joan. 21. a Leo ser. 7. de Nat. b Trithemius de Script. Eccles.